

Sygn. akt II Ca 202/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 kwietnia 2018 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSA w SO Grzegorz Ślęzak (spr.)
Sędziowie	SSO Paweł Hochman SSR del. Mariusz Kubiczek
Protokolant	st. sekr. sąd. Beata Gosławska

po rozpoznaniu w dniu 16 kwietnia 2018 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa B. G.

przeciwko Towarzystwu (...) SA z siedzibą w W.

o zadośćuczynienie

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb.

z dnia 9 stycznia 2018 roku, sygn. akt I C 1706/17

1. oddała apelację;

2. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) SA z siedzibą w W. na rzecz powoda B. G. kwotę 900 (dziewięćset) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za intencją odwoławczą.

SSA w SO Grzegorz Ślęzak

SSO Paweł Hochman SSR Mariusz Kubiczek

Sygn. akt II Ca 202/18

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 9 stycznia 2018 r. Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim po rozpoznaniu sprawy z powództwa B. G. przeciwko Towarzystwo (...) S.A. w W. o zadośćuczynienie

1. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 8.000 tysięcy złotych tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 22 stycznia 2015 r. do dnia zapłaty;

2. oddalił powództwo w pozostałym zakresie;

3. rozstrzygnął o kosztach procesu zgodnie z zasadą ich stosunkowego rozdzielania, pozostawiając szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły przytoczone poniżej ustalenia i rozważania Sądu Rejonowego.

W dniu (...) r. w P. miał miejsce wypadek drogowy, w wyniku którego poniósł śmierć M. G., dziadek B. G..

Sprawcą wypadku był A. Z., który kierując samochodem osobowym marki A. (...) nr rej. (...) naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że podczas trudnych warunków atmosferycznych nieuważnie obserwował drogę przed kierowanym pojazdem, nie ustąpił pierwszeństwa dla przechodzącego po wyznaczonym przejściu dla pieszych M. G. doprowadzając do potrącenia pieszego, w wyniku czego nieumyślnie spowodował u niego wielonarządowe obrażenia ciała, szczególnie głowy.

M. G. przyczynił się do powstania wypadku w 30%, albowiem w warunkach niedostatecznego oświetlenia drogi nie powstrzymał się od wejścia na prawy pas ruchu i nie udzielił możliwości przejazdu kierowcy samochodu A..

W następstwie poniesionych obrażeń M. G. zmarł w dniu (...) r., miał 79 lat. Był osobą sprawną i zdrową.

A. Z. w dacie zdarzenia objęty był obowiązkowym ubezpieczeniem w (...) S.A. w W., które w dniu 28.12.2012 r. połączyło się z Towarzystwem (...) S.A. w W..

M. G. nauczył swojego wnuka B. G. jeździć na rowerze, często zabierał go na grzyby, opowiadał mu historie z czasów wojny. Jak B. G. się ożenił, to dziadek odwiedzał go 2-3 razy w tygodniu. Ulubieńcem M. G. był syn B. G., był to jego pierwszy prawnuk.

W dacie wypadku B. G. miał 27 lat, był studentem. Bardzo przeżył śmierć dziadka, wywołała u niego trwającą ponad rok reakcję żałoby, co jest zwyczajne w europejskim kręgu kulturowym Po śmierci dziadka nastąpiło pogorszenie stanu psychicznego powoda. Nie miało to jednak długookresowego, negatywnego wpływu na jego dalsze funkcjonowanie w życiu osobistym i społecznym.

Do chwili obecnej odwiedza grób dziadka raz, dwa razy w miesiącu. Chodzi tam ze swoimi dziećmi.

Obecnie B. G. ma 37 lat, jest osobą rozwiedzioną, ma dwoje dzieci.

W sprawie sygn. akt II Ca 16/16 Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim na skutek apelacji powoda prawomocnym wyrokiem z dnia 8.02.2016 r. podwyższył zadośćuczynienie zasądzone w trybie art. 448 kc w zw. z art. 24 § 1 kc od Towarzystwa (...) S.A. w W. na rzecz A. G. (syna zmarłego M. G., a ojca B. G.) do kwoty 28.000 złotych, a w sprawie sygn. akt II Ca 397/16 na skutek apelacji powódki prawomocnym wyrokiem z dnia 2.08.2016 r. podwyższył zadośćuczynienie zasądzone w trybie art. 448 kc w zw. z art. 24 § 1 kc od Towarzystwa (...) S.A. w W. na rzecz E. B. (córki zmarłego M. G.) do kwoty 35.000 złotych.

Sąd Rejonowy zważył, iż powództwo jest zasadne w znacznej części.

Podstawę prawną roszczenia powoda stanowi przepis art. 448 kc w zw. z art. 24 § 1 kc - w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 14.01. 2010 r. w sprawie IV CSK 307/09 wyraził pogląd, że w stanie prawnym sprzed dnia 3.08. 2008 r. spowodowanie śmierci osoby bliskiej mogło stanowić naruszenie dóbr osobistych najbliższych członków rodziny zmarłego i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 kc. Prawo do życia w rodzinie i utrzymania tego rodzaju więzi stanowi bowiem dobro osobiste członków rodziny i podlega ochronie na podstawie art. 23 i art. 24 kc. Stanowisko to zyskało aprobatę w uchwałach Sądu Najwyższego z dnia 22.10. 2010 r. w sprawie III CZP 76/10 i z dnia 13.07.2011 r. w sprawie III CZP 32/11. Sąd rozpoznający niniejszą

sprawę zgadza się z tym poglądem. Co prawda w judykaturze pojawiały się odmienne stanowiska, to jednak trudno nie przyznać racji Sądowi Najwyższemu, który twierdzi, iż szczególna więź emocjonalna rodziców z dzieckiem w prawidłowo funkcjonującej rodzinie zasługuje na status dobra osobistego podlegającego ochronie przewidzianej w art. 24 § 1 kc.

Obecnie Sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę na podstawie art. 446 § 4 kc (stosuje się w sytuacjach, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce po dniu 2.08.2008 r.). Gdyby nie wprowadzono tego przepisu, roszczenia tego mógłby dochodzić każdy w trybie art. 448 kc, nie tylko najbliższy członek rodziny. Przepis ten ułatwia poza tym dochodzenie zadośćuczynienia – umożliwia jego uzyskanie bez potrzeby wykazywania jakichkolwiek innych – poza w nim wymienionymi – przesłanek. Niewątpliwie także wzmacnia wykładnię art. 446 § 3 kc wiążącą funkcję tego przepisu wyłącznie z ochroną majątkową.

W niniejszej sprawie śmierć M. G. nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3.08.2008 r. – dnia (...) r. , co wyklucza stosowanie w sprawie art. 446 § 4 kc.

W orzecznictwie sądowym i doktrynie zostały wypracowane kryteria ustalania zadośćuczynienia pieniężnego za naruszenie dóbr osobistych. Sąd orzekając w przedmiocie takiego żądania musi wziąć pod uwagę kompensacyjny charakter zadośćuczynienia i rodzaj naruszonego dobra. Ponadto musi zbadać nasilenie złej woli sprawcy oraz celowość zastosowania tego środka. Przekłada się to zarówno na możliwość zasądzenia zadośćuczynienia w konkretnej sprawie, jak i na jego wysokość. Sąd podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 19.04.2006 r. (II PK 245/05), iż Sąd nie ma obowiązku zasądzenia zadośćuczynienia na podstawie art. 448 kc w każdym przypadku naruszenia dóbr osobistych. Przy stosowaniu tego przepisu sąd bierze pod uwagę całokształt okoliczności faktycznych, w tym winę sprawcy naruszenia dóbr osobistych i jej stopień oraz rodzaj naruszonego dobra. Trzeba także mieć na względzie okoliczność, iż instytucja zadośćuczynienia za naruszenie dobra osobistego w postaci prawa do życia w rodzinie nie ma na celu zapłaty jakiejś ceny cierpienia, ale kompensatę za przedwczesną utratę członka rodziny. Dobrem osobistym, którego naruszenie wymaga rekompensaty, jest prawo do życia w rodzinie. Mierzenie skali cierpienia osoby, która nie doznała uszkodzenia ciała i rozstroju zdrowia, pozostaje poza możliwościami dowodowymi sądu i zakładu ubezpieczeń. Aktualny stan wiedzy nie pozwala na udowodnienia rozmiaru uczuć i przywiązania czy też ich braku. Przede wszystkim trudno zakładać, że ustawodawca „premiuje” osoby o słabszej konstrukcji psychicznej, reagujące intensywniej na sytuację traumatyczną, a gorzej traktował roszczenia osób o osobowości introwertycznej, kumulującej w sobie wewnętrzne emocje. Kryterium bólu jest nieprzydatne w praktyce sądowej, albowiem utrata osoby najbliższej prawie zawsze wywołuje ból. Zadośćuczynienie ma zatem nie tyle kompensować doznany ból spowodowany utratą osoby najbliższej, lecz przedwczesną utratę członka rodziny.

Więzi rodzinne stanowią fundament prawidłowego funkcjonowania rodziny i podlegają ochronie prawnej (art. 18 i 71 Konstytucji RP). Naruszenie tego dobra stanowi dalece większą dolegliwość psychiczną dla członka rodziny zmarłego, niż w przypadku innych dóbr, a jego skutki rozciągają się na całe życie osób bliskich. Sąd Apelacyjny w Łodzi w uzasadnieniu wyroku z dnia 14.04.2010 r. w sprawie I ACa 178/10 stwierdził, iż dobro osobiste w postaci prawa do życia w rodzinie jest dobrem wysokiej rangi w najwyższym stopniu godnym ochrony prawnej.

W niniejszej sprawie M. G. był dziadkiem powoda, zmarł w wieku 79 lat, gdy powód miał 27 lat.

M. G. spędzał z wnukiem B. G. czas, gdy ten był jeszcze mały (nauczył go jeździć na rowerze, brał go ze sobą na grzyby, opowiadał wojenne historie), a także później, gdy powód się ożenił i miał już pierwszego syna (wtedy dziadek odwiedzał go w domu raz, dwa razy w tygodniu).

Nagła śmierć dziadka wywołała u powoda trwającą ponad rok reakcję żałoby, co jest zwyczajne w europejskim kręgu kulturowym. Po śmierci dziadka nastąpiło u powoda pogorszenie stanu psychicznego, ale nie miało to długookresowego, negatywnego wpływu na jego dalsze funkcjonowanie w życiu osobistym i społecznym.

M. G. zginął w wypadku samochodowym na przejściu dla pieszych, przyczynił się jednak do tego wypadku w 30%. W dacie śmierci był w podeszłym wieku, miał 79 lat.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd uznał, iż adekwatnym zadośćuczynieniem dla powoda będzie kwota 8.000 złotych, jako w pełni odzwierciedlająca krzywdę powoda odniesioną na skutek naruszenia jego dóbr osobistych w postaci prawa do życia w pełnej rodzinie.

W pozostałym zakresie Sąd powództwo oddalił jako nadmiernie wygórowane.

Podstawę prawną odpowiedzialności pozwanego stanowi art. 34 ustawy z dnia 22.05.2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczeń Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124, poz. 1152 ze zm.), który stanowi, iż z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, będącą następstwem śmierci, uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia bądź też utraty, zniszczenia lub uszkodzenia mienia. Bezsprzeczne jest, iż dobrami osobistymi są wszelkie przynależne człowiekowi wartości niemajątkowe, związane z jego psychiczną i fizyczną integralnością oraz przejawami jego działalności, uznane powszechnie w społeczeństwie. Naruszenie dobra osobistego jest w ocenie Sądu Rejonowego swoistego rodzaju szkodą na osobie (krzywdą) i jako taka powinna być pokryta z tytułu odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu. Ponadto obowiązkowe ubezpieczenie OC posiadaczy pojazdów mechanicznych obejmuje również krzywdę powstałą u pośrednio poszkodowanych, albowiem ustawa o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych nie wyłącza tego rodzaju odpowiedzialności, a prawo cywilne ją statuuje w treści art. 446 § 4 kc w zw. z art. 36 ust. 1 w/w ustawy (odszkodowanie ustala się i wypłaca w granicach odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym). Podobne stanowisko wyraził Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 7.11.2012 r. wydanej w sprawie III CZP 67/12, zgodnie z którą przepis § 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24 marca 2000 r. w sprawie ogólnych warunków ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów (Dz. U. Nr 26, poz. 310 ze zm.) nie wyłącza z zakresu ochrony ubezpieczeniowej zadośćuczynienia za krzywdę osoby, wobec której ubezpieczony ponosił odpowiedzialność na podstawie art. 448 k.c.

Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda odsetki ustawowe na podstawie art. 481 § 1 i 2 kc w zw. z art. 817 § 1 kc (od dnia następnego po upływie 30 dni od wezwania pozwanego do spełnienia świadczenia). Istnieje wprawdzie rozbieżność orzecznictwa w zakresie ustalania daty wymagalności roszczenia o odsetka przy zadośćuczynieniach, ale zdaniem Sądu w sytuacji, kiedy rozmiary krzywdy dają się ustalić już na dzień wezwania do zapłaty, a one potem ex post się potwierdzają w postępowaniu sądowym, to obowiązany do zapłaty popada w stan opóźnienia i podejmuje ryzyko wdania się w spór. Nie istnieje prawny obowiązek wypłaty zadośćuczynienia jedynie na podstawie wyroku sądowego. Zobowiązany może bowiem w oparciu o wiedzę własną zlikwidować zaistniałą krzywdę poprzez przyznanie zadośćuczynienia w zakresie, w jakim uzna je za zasadne. W przedmiotowej sprawie krzywda powoda stała się aktualna po upływie roku od wypadku, ustabilizowała się, nie doszło w trakcie postępowania sądowego do jej powiększenia.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 kpc w zw. z art. 108 §1 zdanie drugie kpc zgodnie z zasadą ich stosunkowego rozdzielenia, albowiem Sąd tylko częściowo uwzględnił roszczenie powoda.

Powyższy wyrok w punkcie pierwszym w całości oraz w punkcie trzecim zaskarżyła strona pozwana zarzucając mu naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 23 k.c. w zw. z art. 24 k.c. z zw. z art. 448 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i błędne przyjęcie, iż w ustalonym stanie faktycznym sprawy łączna kwota 8 000 zł na rzecz powoda za krzywdę doznaną w związku ze śmiercią dziadka stanowi kwotę odpowiednią tytułem zadośćuczynienia pieniężnego, podczas gdy w ustalonym stanie faktycznym powodowi zadośćuczynienie pieniężne nie jest należne.

Apelujący wnosil o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa B. G. w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych,

Wnosił także o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu w tym także kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.

Pełnomocnik powoda wnosił o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów procesu za drugą instancję.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest nieuzasadniona albowiem podniesione w niej zarzuty obrazy prawa materialnego, tj. przepisów art. 23 kc w zw. z art. 24 kc i art. 448 kc, nie są trafne.

Lektura materiału aktowego prowadzi do wniosku, że dokonana przez Sąd I instancji ocena materiału dowodowego jest wszechstronna i odpowiada wymogom jakie stawiają jej przepisy art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c.

Dokonane na podstawie takiej oceny dowodów ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego w zakresie doznanej przez powoda krzywdy, wynikającej z zerwania więzi rodzinnych, jakie łączyły go ze zmarłym w wyniku wypadku komunikacyjnego dziadkiem, są trafne i zasługują na akceptację Sądu Okręgowego.

Sąd Rejonowy oceniając wysokość należnego powodowi zadośćuczynienia uwzględnił wszystkie okoliczności wpływające na rozmiar tego świadczenia, w tym także te podnoszone w apelacji, a które to składają się na pełny obraz dokonanej przez niego krzywdy, tj. okoliczności zdarzenia, rodzaju i jakości więzi łączących go ze zmarłym oraz rozmiaru cierpień psychicznych związanych z nagłym i nieprzewidzianym zerwaniem tych więzi.

Sąd Rejonowy należycie zatem uzasadnił wysokość zasądzzonego zadośćuczynienia, któremu – w ocenie Sadu Okręgowego i wbrew odmiennemu pogładowi apelującego – nie można zarzucić, iż jest wygórowane.

Treść apelacji wskazuje, że zarzut zasądzenia zbyt wygórowanego zadośćuczynienia pozwany buduje na podnoszonej w apelacji okoliczności przyznania i wypłaty powodowi z tego tytułu kwoty 10.000 zł w postępowaniu likwidującym szkodę, przy czym okoliczności tej w żaden sposób nie udawadnia a stoi ona w sprzeczności ze stanowiskiem powoda oraz materiałem sprawy.

Powód bowiem zaprzecza aby otrzymał jakąkolwiek kwotę zadośćuczynienia od pozwanego w związku ze śmiercią dziadka i jego stanowisko potwierdza znajdująca się w aktach sprawy decyzja strony pozwanej odmawiająca przyznania mu zadośćuczynienia w związku z nagłą śmiercią dziadka.

Strona podnosząca zarzut w procesie zobowiązana jest zgodnie z art. 6 kc wskazać dowody na poparcie swego stanowiska, czego pozwany nie uczynił a jego twierdzeniu – jak wcześniej wskazano – zaprzecza zgromadzony w sprawie materiał dowodowy. Być może pozwany uległ pomyłce w omawianym zakresie spowodowaną wypłatą zadośćuczynienia także innym członkom rodziny M. G., tj. jego synowi i córce.

Niezależnie od powyższych rozważań podnieść należy także, że zasądzone zaskarżonym wyrokiem na rzecz powoda zadośćuczynienie koresponduje z zadośćuczynieniami jakie zostały właśnie zasądzone prawomocnymi wyrokami Sądu na rzecz innych członków rodziny zmarłego M. G., w wyniku których to orzeczeń syn zmarłego a zarazem ojciec powoda otrzymał kwotę 28.000 zł (sprawa II Ca 16/16) a córka zmarłego sumę 35.000 zł (sprawa II Ca 397/16).

Zasądzone zatem przez Sąd Rejonowy zaskarżonym wyrokiem zadośćuczynienie w kwocie 8.000 zł odpowiada przesłankom powołanego w jego uzasadnieniu prawa materialnego i w żadnym wypadku nie może być uznane za rażąco wygórowane.

Reasumując powyższe rozważania uznać należy, iż apelacja nie zawiera uzasadnionych zarzutów i sprowadza się jedynie do nieskutecznej polemiki z prawidłowym wyrokiem Sądu I instancji, który odpowiada powołanemu w jego uzasadnieniu prawu materialnemu.

Dlatego też, apelacja pozwanego podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. jako nieuzasadniona.

O kosztach procesu między stronami za instancję odwoławczą orzeczono na zasadzie art. 98 k.p.c., mając na względzie omówiony wcześniej wynik sprawy w tej instancji.

Mając na uwadze wszystkie powyższe rozważania oraz powołane w nich przepisy orzeczono jak w sentencji wyroku.

SSA w SO Grzegorz Ślęzak

SSO Paweł Hochman SSR Mariusz Kubiczek